

Dezvoltarea formelor inteligenței la vârsta preșcolară prin activități curriculare integrate

Vârsta preșcolară reprezintă temelia educativă a întregii vieți, iar cadrul didactic are misiunea de a se preocupa de cognițiile copiilor pe care îi formează, încât elementul cognitiv să devină un mijloc prin care copilul învață soluții la numeroasele probleme cu care se confruntă, să aibă încredere în el, să-și formeze abilități de conviețuire prin cunoașterea și aplicarea unor valori umane general valabile. Este extrem de important să știm pârgurile pe care le putem acționa în vederea stimulării inteligenței copiilor, nu doar în sensul creșterii coeficientului general de inteligență, ci mai degrabă în sensul dezvoltării formelor inteligenței.

Deși cercetată pe parcursul mai multor decenii, inteligența continuă să fascineze și să se înscrie printre aspectele psihologice de interes.

Inteligența este singura aptitudine generală admisă până în prezent dar nu este ușor de definit, de aceea nu există încă nicio definiție a inteligenței care să fie acceptată de toți psihologii. Multitudinea accepțiunilor și definițiilor ne indică complexitatea fenomenului.

Howard Gardner, binecunoscut în cercurile educaționale pentru Teoria Inteligențelor Multiple, a definit inteligența drept o abilitate de a rezolva probleme sau de a crea produse care au valoare într-o anumită cultură. Cele șapte tipuri de inteligență originale, conform teoriei inteligențelor multiple a lui Gardner sunt: inteligența verbală/lingvistică, inteligența logică/matematică, inteligența vizuală/spațială, inteligența corporală/kinestezică, inteligența muzicală/ritmică, inteligența muzicală/ritmică și inteligența interpersonală.

Grădinița poate deveni un promotor al stimulării și dezvoltării inteligenței atunci când asigură condiții cum sunt: asigurarea unui proces instructiv educativ interactiv și extinderea acelor activități care stimulează în mod direct inteligența, atât în activitățile desfășurate cu toată grupa de copii, cât și în activitățile desfășurate pe grupuri mici, și chiar cele individuale.

Pornind de la premisa că toți oamenii sunt dotați cu toate tipurile de inteligență, conform concepției lui Howard Gardner, abordarea educației din perspectiva inteligențelor multiple prin diferite activități și strategii didactice poate stimula conștientizarea abilităților și manifestarea acestora în mod creativ.

Teoria inteligențelor multiple se încadrează la educația centrată pe copil. Diversitatea activităților, a contextelor, a materialelor propuse prin teoria inteligențelor multiple permite o diferențiere a copiilor și a capacităților lor de învățare. Fiecare copil își poate dezvolta o inteligență dacă este bine motivat, dacă trăiește într-o lume care îi prețuiește inteligența și dacă dispune de resurse pe care să le folosească în acest sens.

Cadrul didactic poate influența dezvoltarea inteligenței copiilor prin conținutul activităților, prin strategiile folosite, prin ambientul educațional și chiar prin propria atitudine. Cunoscând particularitățile individuale ale copiilor, educatoarea poate acționa stimulativ în vederea dezvoltării inteligenței copilului. Grădinița este locul în care copiii cunosc alți copii cu care se joacă, se împrietenesc, iar socializarea, interacțiunea cu ceilalți, au un rol important în dezvoltarea abilităților intelectuale. Desfășurând la gradiniță experiențe de învățare stimulative, bazate pe metode activ-participative se va amplifica latura formativă a învățării și cu cât vom solicita mai mult efortul intelectual al copiilor cu atât va crește inteligența preșcolariilor.

Integrarea conținuturilor este considerată una din provocările principale la nivelul sistemului educațional. Integrarea curriculară constituie o modalitate inovatoare de proiectare a curriculumului, care presupune crearea de conexiuni relevante între domeniile de cunoaștere și de dezvoltare, astfel încât să se construiască o imagine coerentă, unitară despre lumea reală. Integrarea curriculară poate lua diferite forme practice, de la programe de conținuturi integrate și până la activități didactice integrate. De asemenea, curriculum-ul pentru învățământul preșcolar promovează conceptul de dezvoltare globală a copilului punând accentul pe interesele, nevoile și posibilitățile fiecărui copil, precum și pe respectarea ritmului propriu al acestuia de a acumula cunoștințe și de a se integra în societate.

La nivel preșcolar abordarea integrată este posibilă și chiar eficientă datorită structurării flexibile a conținuturilor în documentele curriculare, precum și a libertății cadrelor didactice în alegerea conținuturilor didactice și în modalitatea de abordare a acestora în activitatea cu preșcolarii.

Pentru ca toți preșcolarii să aibă cât mai multe cunoștințe despre lumea înconjurătoare, să-și dezvolte deprinderi, aptitudini și capacități care să le asigure o bună adaptare în etapa următoare - în mediul școlar dar și în viață, trebuie să se folosească metode active și individualizate care trezesc și mențin curiozitatea, interesul lor pentru activitatea școlară.

Pe lângă metodele clasice, cunoscute de fiecare, este indicată utilizarea unor metode activ-participative, interactive care prin specificul lor sunt pe placul copiilor, fiind antrenante și stimulative. Metode precum: floarea de lotus, piramida, R.A.I., cubul, explozia stelară, brainstormingul, tehnica 6/3/5 (brainwriting), metoda Philips 6/6, tehnica blazonului și altele, pun copiii în situația de a gândi, de a coopera, de a se juca, de a învăța într-un mod plăcut reușind totodată să realizeze obiectivele stabilite la începutul activităților. Copiii vor comunica între ei, vor învăța unii de la ceilalți fără prea mare greutate deoarece stă în firea lor să comunice unii cu ceilalți. Învățarea se va realiza în mod natural fără a conștientiza efortul depus.

Consider că activitățile integrate desfășurate în învățământul preșcolar, prin metodele interactive și materialele didactice folosite constituie un mijloc eficient de stimulare și dezvoltare a formelor inteligenței preșcolarelor.

Activitățile curriculare planificate și organizate în mod integrat contribuie nu numai la înțelegerea și însușirea unui volum de cunoștințe ci, ajută la construirea unor structuri mintale, la dezvoltarea unor capacități intelectuale prin exersarea și aplicarea acestora în diferite situații de învățare.

Bibliografie :

- Curriculum pentru educație timpurie, MEN, 2019
- Gardner, H., "Inteligențe multiple. Noi orizonturi", Editura Sigma, 2018

Prof.înv.preșc. Nichitov Cornelia
Grădinița cu P.P. Nr. 12 Tulcea
Seminarul Teologic-Ortodox "Sf. Ioan Casian" Tulcea